

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljaliti pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravištvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“ ulica Vetturini št. 9.

Za oglaš

se plačuje od četverstolpne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

Zgodovinski dogodek.

Poročali smo že, da smo dobili goriški Slovenci samostojno višjo gimnazijo s slovenskim učnim jezikom. Ta dogodek je za celo našo deželo tako važen, da ga ni mogoče prezreti in dan ustanovitve t. j. 1. septembra 1913 bo za vedno zapisan z zlatimi črkami v naši kulturni zgodovini. Posebno smo še Goričani lahko ponosni na to, ker je naša gimnazija prvi in dosedaj edini zavod te vrste, ki ima izključno slovenski učni jezik. Po kranjskih gimnazijah namreč tega ni, tam so tudi najbolj slovenski zavodi še deloma nemški, ker se poleg nemščine poučujeta še po dva predmeta v nemškem jeziku. Lahko se tedaj ponašamo goriški Slovenci s to pridobitvijo, ki naj pomeni vrata v novo kulturno dobo za naše ljudstvo. Menda ga ni med nami, ki še ni čital ali slišal tožbe o raznih težavah na stari nemški gimnaziji, kjer so razni tirolski nemški gospodje našim slovenskim otrokom vtepali modrosti v glavo. Še jezika ni deca razumela, da o predmetu niti ne govorimo. Sedaj je stvar drugače: v domačem jeziku se bode dečko šolal od prvega do zadnjega razreda in pritožbe iz prejšnjih časov bodo popolnoma izginile.

Ob tej priliki pa bi radi izrekli še par nasvetov naši mladini, a tudi staršem, ki so večasi še bolj prizadeti. Prvo je glede jezikov. Nemščina bode na novi gimnaziji zastopana le kot predmet; sicer ji je odločeno večje število ur kot navadno, a vendar se drugače ne bode poučevala, ker je učni jezik za vse druge predmete izključno slovenski. Zato pa naj se dečki temeljito potrudijo, da bodo redno pripravljani. Kar bodo rabili truda za druge predmete manj, to naj žrtvujejo za nemščino. Gospodje učitelji bodo šli v tem oziru vedno na roko, tako da se bodo dečki trdno in temeljito priučili nemškega jezika, ki jim je seveda izdatno potreben. Šola bo v tem oziru storila še več kot svojo dolžnost, a treba je, da tudi dijaki store svojo, kajti drugače ni računati na dobre uspehe.

Poleg nemščine je za vsakega diaka nove gimnazije potrebna laščina. Ta jezik ni sicer predpisan za nikogar, a se bo vendar poučeval kot prost predmet. Mi bi pa svetovali dijakom, naj bodo pametni in naj obiskujejo vsi od prvega do zadnjega laščino, ker je ta jezik za nas na Primorskem prav silno potreben. Vsak oče in vsaka mati naj svoje otroke opozori na to in kdor le količkaj vtegne, naj obiskuje laščino. Ako bomo potem dobili iz novega zavoda mladeniče, ki bodo prinesli s seboj poleg klasične izobrazbe tudi trdno znanje treh živih jezikov, potem bomo lahko rekli, da je zavod storil svojo dolžnost nasproti goriškimi Slovencem.

Z druge strani pa je treba ponovno poudariti, da kljub slovenski gimnaziji vendar ne smemo misliti, da mora sedaj vse študirati. To mnenje je sicer tujatam razširjeno, a je čisto krivo. Že lani smo ravno na tem mestu opozarjali na to, da naj gredo v šole samo res talentirani dečki. Edino ti bodo shajali dobro do konca in bodo prišli do primerne službe. Ako je preveč študiranih ljudi, jih ni kam deti in zgodi se lahko kot sedaj na Češkem, da je več tisoč absolviranih učiteljev brez kruha. Take

razmere niso zdrave, to je jasno. Pri odločevanju za šole je treba v resnici izbirati in sicer temeljito izbirati. Drugače se dečko peha par let po prvi ali drugi gimnaziji, potem pa pusti vse skupaj, ker dalje ne zmore. Vpoštevati je treba tudi dejstvo, da se je v zadnjih letih število naših dijakov skoro potrojilo, laškili tudi. Namesto enega ali dveh prvih razredov imamo sedaj vseh skupaj sedem. Da bi se bile pa tudi službe tako pomnožile, o tem še ni bilo slišati. Zato priporočamo vsem še enkrat previdnost. Ako že želimo previdnosti od vseh slojev, je to tem bolj želeli od manj premožnih, kajti bogati starši si lahko privoščijo marsikaj, ubožnejši pa ne. Nočemo s tem reči, da ne sme nikdo manj premožen v šole; Bog varuj tega, saj ti so največkrat najboljši, četudi ne vsi. A dostikrat pride tak siromaček v Gorico, se trudi in peha okoli po samostanih za hrano, za učenje pa ni za rabo. V takih slučajih je pač edino pametno, da ostane doma. Kaj pa naj začne, če ni glavice za študij? Taki dečki naj se lotijo drugega dela, sto in sto poti jim stoji odprtih. Še bolj nepravilno je, ako ta ali oni oče dela dolgove za to, da sina študira, češ, da mu bo sin potem povrnil. To je račun na medvedjo kožo in če fant ni talentiran, še tisto ne.

S temi vrsticami smo hoteli opozoriti na nekatere potrebne stvari sedaj ob začetku šolskega leta. Dobro naj vsak oče premisli, ali je fant za šolo ali ni in s kakšnimi sredstvi ga bo šolal. Pridni in talentirani dečki bodo že dobili tujatam nekaj podpore, a na šibkejših se pač ne bo dosti oziralo. To je popolnoma razumljivo, kajti pri velikem številu je treba izbirati, še tako ni vse zrnje.

Ob koncu teh razmotrivanj se je pa treba spomniti tudi mož, ki so se potrudili za naš najvišji slovenski zavod. Ravno naši poslanci so v tem oziru storili prav mnogo in imena dr. Gregorčiča pač ne smemo zamoledati, da bo naša mladina vedela za tistega moža, ki ji je v Gorici preskrbel poduk v slovenskem jeziku od prvega abc do konca klasične izornike.

Izvožene ceste.

Grof Berchtold, voditelj naše zunanje politike, sedaj lahko miruje in počiva. Kar se je imelo zgoditi, se je zgodilo in ker se niso prej dosti ozirali nanj, se tudi sedaj ne bodo. Ako se nam posreči povodom Pasičevega obiska na Dunaju spraviti vsaj nekatere koncesije glede trgovina s Srbijo na varno, potem smo lahko zadovoljni, da smo vsaj v zadnjem hipu še dobili zeleno vejico, ki nam je odletela z balkanskega drevesa. Zunanja politika sedaj ne kaže posebno šumnega lica, kar bo gotovo navdalo z zadovoljstvom vse one, ki bi se sicer morali pečati s to zadevo.

Prav tako klaverno lice kot na zunanaj pa kaže naš politični stroj tudi doma v državi. Nikjer ni pravega življenja, kakor nam ga zagotavlja ustava, nikjer ni videti kake svežosti, kakega novega cveta. Vse je nekako staro, obrabljeno. Dolga izvožena cesta, ki nima nobene zanimive postaje, to je postala naša domača politika. Stara politična kola so že po večini obrabljena in škripljejo kot leseno vreteno. Ni pravega poganjača, ni prave ceste, ne pra-

vega cilja. Grof Stürgkh se sicer trudi in vsaj na zunanaj se vidi, kakor da hoče nekaj storiti, a nazadnje ne pride nikjer do dela. Parlament spi, uradniško oprasanje spi, finance postajajo vedno slabše in nikdo se ne upa prav poseči v te prepele predale, ker bi se preveč zaprašilo. Quieta non movere — kar je enkrat zaspalo, naj spi še nadalje. To geslo je postalo nekako merodajno za naše politične zadeve, kajti kjer je kaka stvar res potrebna, tam se toliko časa konferira in posvetuje, da se stvar srečno — pozabi. Češke finance n. pr. so bile tako pereče vprašanje. Vlada je to dobro vedela in parlamentarnim potom bi bila lahko izvršila potrebno sanacijo. A zgodilo se ni nič takega, le dolge konference so imeli gospodje v Pragi in pričakali so se na videz za stvar, v resnici je le čas potekel, nazadnje je prišel komisar in dežela je šla skoro na kant. In vendar bi bila vlada, ki troši denar v obilici za Albance, lahko o pravem času priskočila in dejansko pomagala. Sedaj se živ krst pri vladi ne briga več za to zadevo in komisarijat na Češkem se zna ravno tako ukoreniniti kot na Hrvaškem.

Česar se boji vlada, to so začeli sedaj Nemci. Nemški poslanci s Češkega in »narodna zveza« iz alpskih dežel so začeli sedaj nekoliko drezati glede češkega vprašanja. Nemci hočejo iz te zadeve seveda kovati kapital zase in namesto da bi vlada rešila celo preporno točko objektivno in na obe strani pravično, stoji pod vplivom nemške parlamentarne večine, ki ji žuga z opozicijo, makari do skrajnosti. To se pravi, da bodo sedaj Nemci izkoristili češko vprašanje na svojo plat; oni bodo tako ali tako tudi brez deželnega zbora in tudi brez parlamenta dosegli, kar bodo želeli in Čehi bodo lahko gledali v zrak. To bo rodilo seveda nove zapletljive in nove krize na češki strani, tako da kaže jesensko zasedanje v državnem zboru v resnici prav klaverno in kisló.

Za nas take razmere na noben način niso zdrave. Ako se politika razvija parlamentarno, ustavno imamo vsaj odprto pot, kjer se lahko pereča vprašanja razmotajo. V takih neustavnih dobah pa smo izročeni vladni na milost in nemilost, le Nemci si pri tem zavarujejo hrbte. Kakor vse kaže bode jesensko zasedanje državnega zbora precej plehko in neplodovito, ker se bo vršilo bržkone v znamenju raznih obstrukcij in opozicij, od katerih mi navadno nimamo nič, ker te opozicije pravzaprav nimajo s parlamentom opraviti nič in so po navadi le lokalnega pomena. Ako doma na Češkem stvari ne gredo v redu od rok, mora za to trpeti ves parlament, ako se v Galiciji ne morejo gospodje sprijazniti, seveda to stvar preneso takoj v državni zbor, ki v zadnjih dobah ni več odsev celotne domače politike, ampak le dveh, treh dežel. Vlada bi morala gledati na to, da se krajevne deželne zadeve poravnajo doma, preden pridejo poslanci v državni zbor. S tem pa, da v tem oziru ne stori dovolj, pokaže, da ni sposobna ali voljna napraviti miru; oboje je napačno. Ker potemtakem državni zbor pri nas ne pomeni skupnega delovanja, ampak skupno podiranje in pričkanje, navadno vlada odlašja sklicanje do skrajnosti. Kar njej kaže, naredi tudi brez parlamenta, zato ji ni na tem ležeče, da bi enkrat pri nas že začelo redno parlamentarno življenje.

Da bodo oktobra prišli duhovi jako razburjeni v dunajsko zbornico, to se že sedaj lahko sklepa, in delo bo šlo pač le počasi izpod rok. Pri najmanjši stvari so si gospodje poslanci v laseh in potem smo takoj na stari izvoženi cesti naše politike: Dosti besed in preprirov, potrebnih dejanj od nikoder.

Novostrujarji in katoliški shod.

Čas beži pred nami z nepopisno brzino, vsaki dan nam prinaša na vseh poljih toliko novih dogodkov, da jim težko sledimo, jih težko pregledamo. Komaj je minil mesec po deželnozborskih volitvah in že smo skoro pozabili na članke polne bojovitosti, s katerimi so bili časniki predali docela preobloženi.

Volilna bitka je končana, stranke pregledujejo svoje vspehe in nevspehe ter iščejo zlasti za poslednje krivce v namenom, da jih za bodoče odstranijo. In to je tudi prav, kajti najboljša učiteljica je izkušnja. Ume se, da mora pri pregledovanju nevspehov vladati stroga objektivnost. Trma in svojeglavnost ne pomagata k izboljšanju strankinega položaja, pač pa škodujeta posebno tedaj, ako vodilne osebe vzdržujejo, sledeč svoji neodjenljivosti, še nadalje stranki škodljive razmere. Kdor se bavi količkaj s politikom in noče pri njej doživljati blamažo za blamažo, mora v prvi vrsti poznati ljudsko maso do moga in po njenem mišljenju uravnati svoje korake. O tem nas poučuje tudi zadnji katoliški shod.

Nikomur ne pride niti na misel trditi, da je vladala na zadnjem katoliškem shodu med govorniki needinost; vsakdo pa mora priznati, da so nastopajoče odlične osebe iz raznih krajev južne Slovenije črtale različne poti za nadaljno delo. Cilj je bil skupen, to je res, težnja ena in ista — vse prenoviti v Kristusu — tega se ne da tajiti; toda vendar se je iz govorov spoznalo, da ne smemo postaviti vseh Jugoslovancev na eno in isto mesto na poti proti skupnemu cilju. Kranjski govorniki so umestno naglašali, da je treba na Kranjskem pričeti s poglabljanjem v krščanskem življenju in hrvaški delegatje so tudi zadeli žebelj na glavo, naglašajoč, da se mora v njih deželi katoliška misel poživiti. Krepko ploskanje je pričalo, da je to mnenje pravo. Vsekakor je značilno, da niso temu ugovarjali niti naši novostrujarji in skupno z drugimi vdeleženci živahno pritrdjevali misli, da je treba na Hrvaškem katoliško misel poživiti, na Kranjskem poglobiti.

Nam se zdi to, kar smo sedaj ugotovili, silno važno z ozirom na to, kar smo že večkrat naglasili, da kranjske razmere niso za nas. Na Goriškem stojimo glede katoliškega vprašanja med Kranji in Hrvatji, recimo, tako nekako v sredi med poživitvijo in poglobljanjem. To nam priznajo menda tudi gospodje novostrujarji. Mi smatramo njih obnašanje na katoliškem shodu za dobro znamenje. — Pritrdjevanje hrvaškemu govornikom kaže, da so se ti gospodje sprijaznili z mislijo, da se ne da povsod delati po kranjskem vzorcu. — Vsaka dežela ima svoje posebne razmere in na te se mora ozirati, kdor sledi smotreno svojemu cilju. Maso je treba vzgajati! Revolucija ni nikjer na mestu, tudi pri reševanju katoliškega

Ponavljalni izpiti zrelosti (pismo) bodo dne 24. sept. od 8.—12. — Ponavljalni izpiti za otroške vrtarice in za učiteljice ročnih del se obavijo dne 23. sept. od 8.—12. in 3.—6.

Ravnateljstvo.

Cepljenje koz. Ker obstoji nevarnost, da se prenesejo v naše kraje kozе, je odredil goriški municipij, da se imajo dati cepiti kozе vse one osebe, katerim ne bi bile še vcepljene, oziroma, katerim niso bile že v drugič vcepljene. Cepljenje koz se bo vršilo začevši s 3. sept. vsaki dan ob 4. uri pop. v uradu mestnega fizikata v ulici Morelli št. 26.

Porotno sodišče. Tretje porotno zasedanje v Gorici v tekočem letu se bo pričelo dne 20. oktobra. V tem zasedanju se bo vršila tudi obravnava proti ponarejevalcem in razpečevalcem ponarejenega denarja.

Nepoštena postrežnica. Antonija Coclig, postrežnica pri družini Cappella v ulici Cipressi, je bila te dni aretirana, ker je na sumu, da je pred 4 leti ukradla Cappelli 4000 K v denarju ter druge dragocene stvari. Cappella ni imel nikakega povoda sumničati Antonijo Coclig. A minole dni je zmanjkalo iz blagajne 1500 K. Cappellov sin je zasledil, da je izvršila tatvino Antonija Coclig, nakar so jo aretirali.

Zaradi nedovoljenega povratka v Gorico je bila te dni aretirana Neža Bremec iz Sv. Križa in obsojena na 14 dni zapore.

V gradiško kaznilnico so prepeljali Karola Godnik, ki je bil od tukajšnjega sodišča obsojen na 14 mesecev težke ječe, in pa cigana Alberta Held, ki je dobil 15 mesecev strogega zapore.

Zaradi razžaljenja časti. Anton Šfilič iz Slovenca je bil obsojen na 15 dni zapore, ker je razžalil odvetnika dr. Sketa, očitajoč mu, da ga je dr. Sket osleparil za 162 K.

Morski volk. Ribič Padovan iz Devina je ulovil dne 29. avgusta poldrugi meter dolgega in 15 kg težkega mladega morskega volka.

Nadvojvoda Karl Franc Josip pride v Miramar. Listi poročajo, da pride naš bodoči prestolonaslednik s soprogo in sinčkom te dni v Miramar, kjer se nastani za več časa.

Tržaški Slovenci in namestništveni odlok glede laških nameščencev na tržaškem magistratu. Da zavzame slovensko prebivalstvo Trsta svoje stališče napram odlokom tržaškega namestništva, ki se tičejo nastavljanja regnicolov na tržaškem magistratu, je sklicalo politično društvo »Edinost« shod v »Narodnem Domu«, ki se je vršil sinoči ob 8. uri zvečer. Dvorana v »Narodnem Domu« je bila natlačena občinstva vseh slojev. Shodu je predsedoval dr. Slavik. Glavni poročevalec je bil dr. Rybač. Stališče tržaških Slovencev glede namestništvenih odlokov se izraža v sledeči resoluciji, ki je bila soglasno vsprejeta:

Slovenci, zbrani dne 1. septembra 1913. l. na shodu v Narodnem domu v Trstu

odobravajo stališče, ki ga je vendar enkrat zavzela avstrijska vlada nasproti nastavljanju laških državljanov v javnih službah v Trstu, ker je to podpiranje tujih elementov na škodo domačega, dela potrebnega življa in državnih interesov in

priča kujejo, da bo vlada svoje stališče branila in uveljavljala nasproti vsem vplivom ter tudi v bodoče skrbela za to, da v vseh javnih službah in podjetjih najdejo zaslužek domačini.

Na koncu shoda se je izvolila deputacija, ki naj ponese resolucijo na-

mestniku in ki je dobila nalog, naj namestniku natančno pojasni stališče tržaških Slovencev.

Tatvina na Brionih. Z brionskih otokov poročajo, da se je tam zgodila te dni velika tatvina. Žena nekega gosta po imenu Ziffer je imela s seboj več dragocenosti, ki jih je hranila v posebnem predalčku in ključ vedno skrivala pred posli. Toda nekega dne med 11. in 1 uro popoldan, ko je bila gospa ravno v kopališču, so dragocenosti izginile. Urednost znaša skoro 10.000 kron. 1000 kron nagrade je obečanih za onega, ki bi izsledil tatu.

Stara bazilika. Pri popraviljanju škofijske palače v Poreču so našli na temeljni zid stare krščanske cerkve iz 6. stoletja. Ker so stavbe in zgodovinski spomeniki iz one dobe krščanstva jako redki, je zanimanje za take stvari toliko večje.

Hitra pošta. — V rokah imamo dopisnico, ki je bila oddana v Belipeči na Kranjskem dne 17. septembra 1904, a dospela je v Postojno na Kranjskem dne 22. avgusta 1913. Odpošiljatelj dopisnice je prosil adresata, naj ga čaka naslednji dan na kolodvoru, no, po devetih letih mu je bilo malo težko ustreči.

Društvo avstrijskih poštних uradnikov bo imelo v nedeljo, dne 7. septembra, ob 11 predpolne svojo VII. skupščino v dvorani hotela »Stefanie« v Opatiji. — Dnevni red: Pozdrav, izvolitev predsedništva, aktualna stanovska vprašanja, ureditev aktivitetnega doplačila v zdraviliških krajih, eventuelni predlogi, sklepanje glede prihodnje skupščine.

Iz drvarja študent. Na graškem moškem učiteljsku se je prijavil letos k izpitu tudi prav koščat in okoren mladenci že starejših let ter prosil za vstop. Fanta so vsi začudeno gledali, ko je povedal, da je navaden drvar. Toda znal je pa dobro in sprejel so ga — za učenčka. Resne volje je pač treba, da se človek loti kaj takega!

Štajerska zverina postaja vedno bolj zabavna. Nekov prav umeten »jager« je dognal, da je ta zver bržkone povodnji konj ali kaj takega. Zato predlaga, naj se poda par baterij artilerije gori v hribe, da tega spaka umori. Drugi so sedaj čisto prepričani, da je lev, ki je pobegnil iz Hagenbeckove menažerije itd. Ljudstvo pa pri vsem tem nosi škodo, ker se gospodje »jagri« le prerekajo, nad zver se pa nihče ne upa.

Nepotrđitev izvolitve tridentskega župana. »Korrespondenz-Bureau« poroča, da izvolitev grofa Maksimilijana Mancija za tridentskega župana ni zadobila Najvišjega potrjenja

Vojška vest. Glasom »Zeit« se rekruti vpokličejo letos 7. oktobra, nadomestni rezervisti 9. oktobra, prostovoljci 1. oktobra. Kakor lani, bodo tudi letos morali služiti vsi, ki se spoznajo za sposobne in bodo nadomestni rezervisti morali ostati pod orožjem deset tednov, torej dva več kakor po starem zakonu.

Kolera. Ta nevarna bolezen se je raznesla iz Bosne po Slavoniji in na Hrvaško, kjer je bilo že čez 40 slučajev naznanjenih. Dosti jih pa ljudstvo zataji, kar je seveda še toliko bolj nevarno. V Bosni je sedaj okoli 25 bolnikov naznanjenih, a gotovo jih je več. Kakor poročajo listi, se je tudi na Dunaju že pojavila ta huda morilka; zanesli so jo vojaki. Posebno pri onih rezervistih, ki so prišli sedaj iz Bosne in Dalmacije domov, je potrebna skrajna previdnost. Ljudstvo naj skrbi povsod za največjo snago in naj vživa le dobro prekuhane jedi. Nesnaga prav v veliki

meri pospešuje kolero in nezrelo in surovo sadje jo rado podpira. Dobro prekuhana hrana je najbolj primerna in dobro hranjeno krepko telo se najlažje brani vsaki bolezni. Snaga pa je nujno potrebna pri vsaki najmanjši stvari.

Tifus v Monakovem. Z Bavarskega poročajo listi, da se je v glavnem mestu Monakovem vgnezdil tifus, ki ga še sedaj niso vtegnili pregnati. Ker obiskuje to mesto ravno v tem času ogromno tujcev, je nevarnost seveda še večja.

Central - Bio. V tem elegantnem in finem kinematografu smo videli pri zadnjih predstavah znano znamenito delo pisatelja Manzoni: *Promessi Sposi*. Posnetek tega romana je tudi v kinematografu učinkoval prav izborno in občinstvo je prav v obili meri pokazalo svoje zanimanje. Bitka pri Bregalnici nam je pokazala vso grozoto znane bratomorne vojske in učinka modernih topov in havbic. Včeraj in danes se je predstavljala ginljiva igra iz življenja mladega dekletca, ki je junaško rešilo stoterim življenje. Central-Bio je sedaj ureden vsega priporočila.

Kneževina Albanija. Kartografski zavod Freytag & Berndt, Dunaj VII., Schottenfeldgasse 62, je izdal zemljevid albanske kneževine v merilu 1:600.000. Ta zemljevid je jako pregleden in za one, ki se interesirajo za to novo državo najboljši pripomoček, da se v njem orientirajo glede mej, mest, rek itd. Cena 1 krona.

Drobfinice.

Nemški cesar v Šleziji. Nemški cesar pride baže letošnjo jesen v Šlezijo, kjer se bo vršil na posestvu deželnega glavarja grofa Larisch velik lov na fazane.

Mrliče so kradli. Laški list »Alto Adige« na Tirolskem poroča, da so te dni na postaji Porta nuova prijeli dva laška sluga z univerze v Turinu, ker sta kradla v Turinu v medicinskem inštitutu mrliče in jih prodajala raznim univerzam po Avstriji, kjer so jih rabili za študije v raztelevanju. Na omenjeni postaji pa je te dni uradnik zavohal čuden mrliški duh ter dal one zaboje odpreti: notri so bili kosi človeških teles, ki sta jih ona dva sluga namenila čez mejo. Oba sta zaprta, bržkone je vmes še kateri tretji.

Spomenik v spomin ljudske vojske l. 1813 pri Lipskem odkrijejo dne 18. oktobra t. l. pri Lipskem. Tega odkritja se udeleži v zastopstvu cesarja prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand.

Tri milijone za laško šolsko društvo »Dante Alighieri«. Na občnem zboru italijanskega šolskega društva »Dante Alighieri« v Palanci je naznanila neka dama, da je neka oseba darovala 3 milijone za to društvo, a da želi, da se njeno ime ne imenuje.

Ženske v poštni službi v Avstriji. Pri avstrijskih poštних uradih je nastavljenih 7300 ženskih uradnic. Teh je 3100 le pri brzozjavu in telefonu.

Stoletnica lokomotive. Letos je 100 let, odkar je v Wylamu na Angleškem vozil prvi parni stroj, lokomotiva. Vozil je 8 vagonov s hitrostjo 8 km na uro.

Panamski prekop se dokončuje. V nedeljo se je razstrelil zadnji nasip na strani Tihega oceana. Danes se je pa rastrelil zadnji nasip na strani Atlantskega oceana, tako da je prekop sedaj že skozi in skozi poplavljen. Oficielna otvoritev panamskega prekopa, ki je za svetovno trgovino epohalnega pomena, se bo vršila v letošnjem oktobru.

Juanšikaj zastrupljen. »Daily Telegraph« se poroča iz Tokija, da so prišli južne stranke Juanšikaju v jed natesli arzenika. Vendar se je zdravnikom posrečilo rešiti Juanšikaja. Juanšikaj je bil takoj izdal zapoved, da nastopijo severne proti južnim četam.

Strašen tajfun na Japonskem. Japonsko je že od nekdaj dežela groznih viharjev, tajfunov. Okoli Tokija je te dni zopet divjal grozovit tajfun, ki je podiral hiše, drevje, mostove itd. 37 ljudi je mrtvih, morje je razdivjano in je poplavalilo mesto, 15.000 hiš je pod vodo.

Gospodarsko.

Vinska letina na Primorskem. Do začetka meseca avgusta t. l. se je računalo na izdatno vinsko letino v naši deželi. Po takratnem stanju vinogradov, bi se moralo pridelati 600.000 hl vina. Poznejše vremensko nezgode, posebno pa toča je po raznih krajih napravila toliko škode, da bo letina le srednja. Kakovost vina pa bo vsled zadnjih vročih dni izborna, razun v onih krajih, kjer je toča pokvarila grozdje. Tam bo treba vino popravljati. Kdor namerava popraviti svoje vino, mora za to naprositi dovoljenja pri obrtni oblasti I. inštanice. Dolične prošnje so proste koleka.

Poročilo o žrebčarskih postajah v l. 1913. Skupno imamo v Avstriji po uradnem izveštvju 453 žrebčarskih postaj, kjer se nahaja 1.599 žrebcev. Prignanih kobil je bilo v tem letu 84.099. Najmanj postaj je ravno na Primorskem, samo 10, kjer je le 23 žrebcev. Prignanih kobil je bilo 681. Največje število žrebčarskih postaj ima Galicija (121). Število žrebcev znaša 479 in število kobil 25.687.

Preprosta sredstva proti živalskim ušem. Gospodarji pogosto tožijo, da jim je živina ušiva in da nikakor ne morejo odpraviti te nesnage. Zvedeni gospodarji priporočajo nekatera sredstva, ki jih ima vsak kmetovalec pri roki, ali pa jih vsaj lahko hitro dobi: to so smetana, olje (ribja mast) ter zmes lanenega olja s petrolejem.

Smetana in olje, oziroma tolšča, seveda nimajo nič škodljivega v sebi, toda če se ušiva žival dobro namaže s katero tako snovjo, se dihalne odprtine uši zamažejo s tolščo in uši morajo poginiti, ker se poduše. Petrolej je sicer dobro sredstvo toda nevarno, ker gre živali lahko v živo, da ji izpade dlaka. Če se pa zmeša petrolej z lanenim oljem, izgubi škodljivo svojstvo. Ta zmes je toliko uspešnejša, ker obe zmesnini delujeta proti ušem. V ta namen se laneno olje in petrolej deneta v enakih delih v kako steklenico ter se potem steklenica krepko trese, da nastane enakomerna zmes. V tej zmesi se potem napoji volnena cunj in s cunjjo se dobro drgnejo ušiva mesta. Dobro je, če se čez nekoliko časa žival umije z mlačno vodo. Ker se redkokdaj takoj prvič uničijo vse uši, ampak se zopet nalezajo in izvale, je dobro čez nekaj dni mazanje ponoviti. Najboljše sredstvo proti ušem je pa snaga in pridno oskrbovanje. F. S.

Bramorji so zelo nadležni škodljivci, ki se zlasti tankaj močno razmnožujejo, kjer najdejo za-se ugodna tla. Taka, za bramorje ugodna tla so rahla sprstena zemlja, ali močno s hlevskim gnojem, zlasti s konjskim gnojem gnojena zemlja. Bramorjev ni mogoče hitro zatreti, imeti je treba potrpljenje in se je vsega varovati, kar pospešuje njihovo razmnožitev. Iz tega vzroka se je ogibati konjskega gnoja in je sploh najbolje, dokler se bramorji ne zatro, posluževati se izključno le umetnih gnojil. Med

POZOR!

Manufakturna trgovina **Hedžet & Koritnik** na Jos. Verdijevega tekališču in v Šolski ulici v GORICI naznanja, da je za časa preuredbe trgovine **uhod le iz Šolske ulice.** Zaradi preuredbe trgovine in pomanjkanja prostorov so cene blagu **znatno znižane in stalne.**

uprašanja ne. Zato smo imeli mi popolnoma prav, ko smo svarili pred revolucionarnimi nastopi pri delu za katoliško stvar. Dalekovidni hrvaški politiki so se poprijeli evolucije — uspehi ne bodo zategadelj izostali. Dal Bog, da bi bili naši novostrujarji zagledali na katoliškem shodu pravo pot za nadaljno delo.

Svojo dosedanje politiko so potem takem na katoliškem shodu indirektno sami obsodili.

Dopisi.

Iz Hudajužne. Nemška nestrpnost. Nad železniškim predorom pri Bukovem je viseča skala, o kateri se boje, da bi se utrjala ter padla na železniški tir. Da se to ne zgodi, je železniška uprava odredila, da se ima skala podzidati. To se vrši te dni in delo nadzoruje nek nemški polir iz Trsta. Na delu so bili iz začetka zaposleni slovenski domači delavci. To nemškemu polirju ni bilo prav. Zato je koj prve dni skrbel za to, da so prišli drugi, nemški delavci odjedat kruh domačim, slovenskim delavcem. Odpustil je več Slovencev in mesto njih nastavil tri Nemce. Imel pa je ta German še druge nemške delavce zabilježene. Da bi tem pripomogel do dela, hotel je odpustiti še nekaj slovenskih delavcev in to brez nikakega povoda. Tega pa slovenski delavci niso mogli več prenašati in njihovim protestom in grožnjam, da se bodo pritožili, se je moral germanizator ukloniti ter vsprejeti vse prej odpuščene Slovence zopet v delo. Nemce pa je moral odpustiti. Kako jezi tega poskusponemčevalca naših gor vse, kar je slovenskega, dokaže sledeči slučaj: V soboto zvečer se je peljal dotični polir kot običajno vsako soboto v Trst. V vagonu sta sedela dva gospoda, ki sta se pogovarjala slovenski. Ko je došel vlak na postajo Grahovo, omeni eden izmed teh dveh gospodov, da imena te postaje niso mogli na noben način ponemčiti, k večjemu če bi je predstavili v »Erbensdorf«. Ko je dotični polir ta slišal, je ježno pograbil svojo prtljago ter jo pobrisal iz vagona v drugi. — Omeniti treba, da dotična dva gospoda nemškega polirja nista poznala in tudi o njegovem germanizatoričnem delovanju nista ničesar vedela. To sta izvedela od nekega sopotnika iz tamošnjih krajev. To si moramo zapomniti!

Politični pregled.

»Nationalverband« in vlada.

Dne 29. avgusta je imela nemška narodna zveza sejo, na kateri je sklepala o svojem stališču v prihodnjem zasedanju državnega zbora. Na tem zborovanju se je poudarjala potreba, da se čim prej reši uradniška predloga. Po trebna sredstva za ureditev uradniškega vprašanja naj se dobe potom finančne reforme ali pa naj se drugim potom najdejo potrebna sredstva. »Nationalverband« zahteva, naj se čim prej skliče državni zbor in naj velja uradniška službena pragmatika od 1. septembra t. l.

Dne 30. avgusta je predsednik »Nationalverbanda« poročal o gorenavedenih sklepih ministerskemu predsedniku grofu Stürgkhu in naglašal, da je sedaj stvar vlade, da stori vse potrebno za uspešno delovanje državnega zbora. — Grof Stürgkh je odgovoril, da je najprej treba, da se sčisti politični položaj. Državni zbor se v septembru ne more sklicati, ker je ta mesec določen za zborovanje deželnih zborov. Med tem časom pa se bodo vršila pogajanja, da se zagotovi mirno delovanje parlamenta.

Poljska ljudska stranka proti vladi.

Konferenca vseh poslancev poljske ljudske stranke je sklenila nezaupnico proti grofu Stürgkhu in napoveduje boj proti vladi na celi črti. Poljski minister Długosz bo moral ali demisionirati ali

Novi deželni predsednik za Solnograško.

Uradno se z Dunaja poroča, da je bil imenovan za solnograškega deželnega predsednika sekcijski šef v notranjem ministerstvu dr. Feliks Schmit-Gasteiger.

Sklicanje nižeavstrijskega deželnega zbora.

Iz listov posnemljemo, da je sklican nižeavstrijski deželni zbor k jesenskiemu zasedanju z dnem 18. septembra. — To zasedanje bo trajalo 4 do 5 tednov.

Minister Pasić odstopi?

V nemških listih se povdarja vest, da misli srbski ministerski predsednik Pasić odstopiti. Ta vest se zdi precej neverjetna, bržkone je le pobožna želja raznih nemških diplomatov, ki s Pasićem niso zadovoljni. Pasić se mudi sedaj v Marijinih varih na Češkem in domov grede se ustavi na Dunaju, kjer se bodo vršila pogajanja glede avstrijsko-srbskih trgovskih in gospodarskih zadev, kakor smo o tem že poročali.

Albanci na Dunaju.

»Zeit« poroča, da je bila včeraj vsprejeta na Dunaju od ministra za zunanje zadeve albanska misija obstoječa iz ministra za zunanje zadeve Mufid beja in justičnega ministra Bogè. Drugo skupino, ki zastopa razna albanska mesta, pa je vsprejel grof Berchtold danes predpoludne.

Turki in Rim.

Dunajski list »Neues Wiener Tagblatt« poroča, da mislijo Turki sedaj reformirati prav temeljito tudi svojo zunanjo politiko. Med drugim se vrše pogajanja tudi glede poslaništva pri sv. Stolici v Rimu. Turčija bi rada dosegla glede svojih katoličanov nekoliko bolj prosto roko, ker se sedaj Francozi vedno vmešujejo v turške zadeve, ako se gre za katoličane, češ, da imajo oni protektorat nad njimi.

Bolgari in Turki.

Pogajanja s Turčijo še niso končana, Bolgari še niso prav na jasnem, kako naj se lotijo tega težkega vprašanja. »Freie Presse« poroča, da so se v zadnji seji bolgarski ministri odločili zato, da se pogajajo naravnost s Turčijo brez kakega posredovanja. Najtežja točka je nova meja, posebno ker se znani Enver bej noče udati na nobeni strani.

Bolgarski mirovni pogoji.

Bolgarska je poslala velesilam noto, v kateri naznanja svoje predloge glede miru s Turčijo in prosi obenem velesile, naj jo podpirajo pri pogajanjih s Turčijo. Bolgarski predlogi so sledeči:

Nova meja naj se prične nekaj kilometrov vzhodno od Enosa in naj teče potem 10 km vzhodno od reke Marice, neposredno južno do Odrina. Odtu naj gre ob reki Marici do izliva reke Tundže, nato ob Tundži nekaj kilometrov severno od Odrina in potem v pravem kotu do Črnega morja, tako, da prideta Lozengrad in Midija pod Bolgarsko. Večji in glavni del Odrina pride pod Turčijo, le predmestje Karagač s kolodvorom naj pripade Bolgarski. Kolodvor v Karagaču mora pripasti Bolgariji, ker je sicer Bolgarija brez zveze z Dedeagačem.

Drobne politične vesti.

Avdijence ministerskega predsednika grofa Stürgkha in zunanjega ministra grofa Berchtolda pri cesarju so se odgledale, dokler se cesar ne vrne v Schiessbrunn. — V ogrskem trgovinskem ministerstvu se sestavlja nov pravilnik za hrvaške železničarje. — Avstro-ogrski poslanik v Draždanih grof Forgach bo zapustil svoje mesto ter postane baje sekcijski načelnik mesta grofa Szapary, ki bo sledil grofu Thurn Valsassina v avstro-ogrskem poslaništvu v Peterburgu. — Srbski kralj Peter je odpotoval v zdravilišče Ribarska Banja, kjer se bo zdravil več tednov. — Grški

ljaj, da je vest o kaki ministerski krizi popolnoma neosnovana. — V Haagu se je v nedeljo otvorila mirovna palača. — V soboto se je ratificiral mir med Bolgarijo in Črnogoro. — Francoski poslanik v Peterburgu, Delcassé, baje odstopi, in sicer kakor se zatrjuje v Franciji zaradi diferenc z Izvolskim.

Darovi.

Za »Šolski Dom«:

je došlo našemu upravnistvu: Volilo pok. vikarja prečastitega gosp. Mihaela Štruklja v Bovecu, uloženo že l. 1910 v bovški hran. in pos. v znesku 100 K, realizirano po dekanu veleč. g. Jan. N. Vidmarju in nam poslano z naraslimi obresti v znesku 12.42 K, skupaj torej K 112.42.

Slava spominu blagega pokojnika!

Domače in razne vesti.

† Msgr. Lukežič Ivan je dne 1. sept. zjutraj ob 7^{1/2} previden z vsem v Gospodu zaspal. Rajni je bil Protonotarij apostolski, nadštevilni domač prelat Nj. Sv., ud nadškofijskega konzistorja, predsednik cerkvenega dijocezanskega in nadškofijskega sodišča, arhidijakon slovenskega dela nadškofije, prosinodalni izpraševavec, ud nadziralnega sveta (Cons. vigil.), predsednik slov. Alojzijevega itd.

Bolehal je pokojni že delj časa, na posteljo privezan je bil pa samo zadnja dva dni in ni mogel, kedor ga je tudi v zadnjem času videl, nihče kaj tacega pričakovati.

Rajni je bil rojen v Renčah dne 18. maja 1845, posvečen je bil v duhovnika dne 19. septembra 1868. Služboval je delj časa v Mirnem kot župnik, potem kot dekan v Komnu, odkoder je prišel v Gorico kot kanonik goriške prvostolnice. Pustil je za sabo kot goreč in vzgleden duhovnik povsod najbolj spomin.

Pogreb bo jutri ob 10 iz hiše žalosti Via del Duomo št. 7, odkoder se vzdigne sprevod v Stolno cerkev, kjer se truplo blagoslovi in se potem prepelje na tukajšnje pokopališče.

V miru počivaj!

Nemška slavnost na telovadnem trgu v Gorici. V nedeljo, dne 7. t. m. se bode, kakor smo že poročali, vršila na telovadnem trgu slavnost razvitja zastave nemškega železničarskega pevskega društva, pri kateri slavnosti bode sodelovala tudi goriška mestna godba. Če se pomisli, da so naši goriški Lahji na čelu jim goriški municij, vsakikrat vse sile napeli, da bi zabranili vsako slovensko prireditev v okrožju goriškega mesta, čeravno tvorijo Slovenci avtohtoni del mestnega prebivalstva, je popolnoma naravno, če smatrajo Slovenci tako slavnost kot izzivanje od strani Lahov in Nemcev, ki so se začeli zadnji čas, kakor kaže nastop tržaških Nemcev v zadevi znanih namestništevskih odredb glede nastavljenja italijanskih uradnikov iz onkraj meje na tržaškem magistratu, nekam čudno bratiti. In da je taka slavnost nekaj izzivalnega za Slovence je najbrže spoznala tudi politična oblast; kajti po prvotnem programu te slavnosti je bilo namenjeno, da bodo imeli Nemci že v soboto zvečer obhod po mestu kakor tudi v nedeljo zjutraj, a so to namero opustili — pa ne radosno, kakor hočejo dati razumeti, ampak le zaraditega, ker ni politična oblast tega dovolila. To našem mnenju bilo bi pač najbolje, ako bi bila politična oblast celo to slavnost prepovedala.

Krščanski radikalizem in dr. Mahnič. Znani članek, kjer govori dr. Mahnič o krščanskem radikalizmu in v katerem škof krški povdarja, da ima vsaka stvar svoje meje in tako tudi katoliški radikalizem, ta članek ni našel milosti pri »Novem času«. Mi smo ta članek deloma prinesli, ker se nam je zdel jako aktualen in tudi drugače sila važen in zanimiv na vsebini. Snreli smo nauke,

smo jih našim čitateljem brez vsake nepotrebne primesi. Tistih par odstavkov, na katere se mi posebno sklicujemo, je pač res pisanih tako katoliško in v pravem pastirskem smislu, da se niso zdeli pri »Novem času« uredni ponatisa. »Novi čas«, ki ima prostora za marsikaj nepotrebne, tistega članka ni priobčil ne celega, ne v odlomkih in ga sploh ni omenil. »Novi čas« prinaša v svoji zadnji številki s podpisom g. urednika Fr. Kremžarja in »v imenu več drugih Goričanov« nekaj vrstic iz nekega pogovora s presvitlim škofom dr. Mahničem, iz katerih naj sledi, da sta »Gorica« in »Prim. List« zlorabljala oni članek popolnoma nasprotno pravemu smislu. Kakor se spominjajo gospodje okoli »Novega časa« smo mi povedali to, kar je stalo v dotičnem članku popolnoma v pravem logičnem smislu. — Ker pa pišejo, kakor da bi bili mi nasprotno zavili svoje trditve, zato bi bilo najbolj ustrezno nam in našim čitateljem, da »Novi čas« dotični članek prinese v ponatisu in zraven naj potem dodene svojo pravo razlago. Potem se bode videlo, kdo je storil napako. Ako pa »Novi čas« le molči in njegovo občinstvo ne ve, za kaj se gre, potem je težko o stvari govoriti. Torej gospodje, prvo sedaj prinesite članek dr. Mahniča, potem ga pojasnite v pravem smislu in nato se bomo še kaj več pogovorili: mi in »Novi čas« namreč, brez vmešavanja osebe presvitlega škofa dr. Mahniča, kar se nam od strani »Novega časa« ne zdi ravno umestno. Sami naj gospodje primejo za gosje kopje, pa bomo stvar rešili do kraja. Prvo pa želimo v »Novem času« omenjeni članek, da si ga vsakdo lahko ogleda.

Pozdravni govor škofa Hittmair-ja, ki so ga čitali vsi katoliški razumniki in ljudstvo s pravim užitkom, še vedno ni našel milosti pri »Novem času«. Ta klasičen govor je tudi »Reichspost« pozdravila z navdušenjem, le »Novi čas« še vedno ni našel besede. Ali smo morda tudi ta govor podali v nasprotnem smislu, kaj poreče »Novi čas« o tej zadevi. Glavni del govora smo podali v dobesedni prevodu, pričakujemo tedaj od novočasarjev, da nam stvar razložijo v pravem smislu.

Kapelica sv. Mihaela na starem pokopališču — počasi razpada. Prijatelj umetniških spomenikov nam piše: Čudno se mi zdi, da v sedanjih časih, ko se toliko govori in piše o ohranitvi starih spomenikov, nikdo ne stori nič ozirom na kapelico sv. Mihaela na starem pokopališču, ki je prav nujno potrebna poprave. Omet in okraski odpadajo, razpoke so vedno večje, vrata stara in preperela. Sedaj bi še šlo z malo svoto, pozneje bo treba več. Kapelica je posebno znamenita, ker so tam pokopani goriški škofje.

Gospodinjski tečaj na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole se zaključi v soboto, dne 6. t. m. ob 10^{1/2} predp. — Od četrta 4. t. m. do inkluzivno sobote so razstavljena na šoli ročna dela in razni drugi izdelki gojenk. Razstavo si more ogledati vsakdo.

Začetek šolskega leta na c. kr. ženskem učiteljskem v Gorici. Dne 16. in 17. septembra od 8.—12. predpoldne bo vpisovanje za gojenke učiteljskega, da deško in dekliško vadnico. Ponavljalni in drugi izpiti bodo 16. in 17. sept. od 3.—6. popoldne. — Učenci in učenke za I. razred vadnice naj prinesejo: krstni ali rojstni list, zdravniško spričevalo, da so zdravi na očeh, o cepljenju koz in ubožni list, ako želijo biti oproščeni od šolnine, ki znaša pet kron za polletje.

Vpisovanje se vrši: za III. in IV. razr. deške vadnice v S. Gregorčičevem Domu (Via Vetturini), za III.—VIII. razr. dekliške vadnice v Malem Domu (Via Bertolini), za vse druge razrede in tečaje pa na učiteljskem (Corso Giuseppe Verdi št. 3).

Slovesna služba božja bo dne 18. sept. ob 8. uri v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. V petek, dne 19. sept., se za-

sredstvi za pokončevanje bramorjev je najboljši razdiranje gnezd in istočasno pokončevanje bramorjev in njihovih jajec. To delo se vrši meseca junija. Vrh tega je bramorje redno loviti in pokončevati, kar se najboljši vrši s pastmi. Za past se rabijo do polovice z vodo napolnjeni lonci, ki se do roba zakopljejo v tla med grede; ponoči popadajo okoli lazeči bramorji v te lonce. Izborna sredstvo proti bramorjem je zalivanje gnezd z bencinom; žal, da je to sredstvo predrago in tudi radi velike vnetljivosti bencina zelo nevarno, če človek ne zna previdno ravnati. Čez zimo priporočajo v jame ali jarke na vrtu zakopati konjskega gnoja, kamor se zaradi toplote zatečejo bramorji iz velikega okoliša ter jih je potem mogoče spomladi v veliki množini skupaj dobiti in pokončati.

Govedorejska razstava na Dunaju. Splošno poljedelsko društvo priredi od 12. do 14. sept. na Dunaju obširno govedorejsko in splošno živinsko razstavo. Na razstavi bodo goveda, praseta, koze in ovce. Vsakih živali okoli 700 kosov. Razstava bo gotovo jako zanimiva, ker bo živina iz vseh avstrijskih dežel. Glede udeležitve se je obrniti na »Landwirtschafts-Gesellschaft in Wien« I. Schaufelgasse 6. Tam se dobi vsa pojasnila.

Tovorne živali za prenašanje streliva. Kakor poročajo listi, uvede vojaška uprava že letošnjo jesen pri vseh infanterijskih polkih tovrne živali, ki bodo prenašale strelivo. Na vsako stotnijo pride en tak nosilec. Ta nova uvedba se je zdela potrebna, ker na vozovih ni mogoče spraviti potrebnega streliva za četo, ako je ista v kakem odstranjenem kraju.

Za našo govedorejo.

Uradni list za avstrijsko Primorje prinaša z dne 14. t. m. novi živinorejski zakon za Goriško in Gradiščansko, kakor ga je svoj čas sklenil deželni zbor goriški. Zakon obsega 43 paragrafov in je razdeljen na pet poglavij.

Prvo poglavje (§§ 1.—3.) obsega splošna določila in govori o delovanju v prosep govedoreje na sploh. Da se lažje doseže postavljeni cilj, je goriška dežela razdeljena v tri ozemlja:

1. ravan, ki obsega pol. okraj gradiščanski brez Kožbane, Medane, Biljane in pa tržiški okraj brez občin Devin in Doberdob. Ločnik se od goriškega glavarstva odloči in se priklapi ravani.

2. srednje ozemlje, ki obsega mesto Gorico, polit. okraj goriški — brez Ločnika — in polit. okraj sežanski. Prištevajo se že omenjene občine iz drugih polit. okrajev: Kožbana, Medana, Biljana, Devin, Doberdob.

3. planine, to je tolminski okraj. Za vsako izmed teh treh ozemelj se določijo posebna, kraju primerna pasma.

Drugo poglavje (§§ 4.—14.) govori o delovanju za osveževanje govejih pasem. V ta namen se ustanovi v vsakem ozemlju potrebno število postaj za osveževanje krvi, ki se jim doda potrebno število bikov čiste pasme. Tudi krave morajo biti čistega plemena. V ta namen se vsako ozemlje razdeli v več okolišev. Vsem dobrim kravam, ki so sposobne za osveževanje krvi, se vžge v levi rog črka »R«. Ako niso več sposobne, dobe črko »R« narobe v desni rog. Da nadzoruje in pregleduje plemenske krave, zato obstoja posebna komisija, imenovana za tri leta. Komisija obstoji iz dveh odposlancev dež. odbora, enega odposlanca c. kr. namestništva, in iz enega praktičnega govedorejca dotičnega ozemlja. Tej komisiji pripada pa tudi uradni živinozdravnik onega okraja. Glede bikov se stavijo iste zahteve: čistokrvnost. Biki dobijo v levi rog vžgano znamenje, pa črko »R« v desni rog. V kritje stroškov zadevajajočih delovanje

za osveževanje krvi se ustanovi poseben zalag s prispevki, ki jih plačujeta državna in deželna uprava. Prej omenjena komisija mora vse postaje za osveževanje krvi pregledati vsaj enkrat na leto.

Tretje poglavje govori o postajah za spuščanje bikov (§§ 15.—29). Za plemenitev se smejo dopuščati samo biki krepke rašče, kojih pasma se zлага z ono, ki obstoji v dotičnem kraju. Stari morajo biti najmanj poldrugo leto. Na vsakih 80 krav mora pasti en bik, kjer se vrši plemenitev le okoli tri mesece; kjer pa se vrši plemenitev skozi celo leto, pride en bik lahko na 150 krav. Občine so dolžne same kupiti in vzdrževati biki. Izkaz o plemenskih kravah morajo predložiti županstva meseca januarja vsakega leta, da se potem lahko določi potrebno število bikov. Ali je bik sposoben ali ne, to odloči komisija. Potrjenemu biku se vžge v levi rog črka »L«. Ako postane nesposoben, dobi črko »L« narobe v desni rog. Kdor rabi svojega bika, ali ga daje rabiti za plemenitev tuje živine brez preiskave, zapade globi 4—20 K. Biki se ne smejo spuščati več kot dvakrat nt dan. Vse druge podrobnosti in pojasnila se izvedo pri tozadevni komisiji in pa v kmetijskem uradu deželnega odbora.

Četrto poglavje obravnava nekatere varnostne odredbe v povspesevanje govedoreje. (§§ 30.—36.). Nad šest mesecev stari biki ne smejo biti na paši skupaj s kravami in junicami. Junice se smejo spuščati k biku šele, ko so spremenile prva zoba. § 32. določa, da morajo biti praseta zaprta v svinjari, ne smejo letati okoli hiš in po paši, pomešana včasih z govejo živino. Pitna voda za živino mora biti snažna, prepovedano je namakati v koritih lan, vrbovje in podobno. Vse prestopke se kaznuje z denarnimi globami ali zaporom, ki ni nikoli pod 6 ur. Tu omenjeni prestopki zastarijo v treh mesecih, ako se ni uvedla preiskava.

O razstavah goveje živine razpravlja peto poglavje (§§ 37.—43.). Po možnosti naj se vsako leto prireajo govedorejske razstave. Za presojevanje goved se sestavi posebne komisije. Člani komisije so od tekmovanja izključeni. Stroške za take razstave nosi deželni zalag, ako ni državnih ali drugih prispevkov. Zaključna paragrafa 42. in 43. se nanašata na razveljavljanje prejšnjega govedorejskega zakona iz l. 1903, oziroma na uveljavljanje ravno razpravljanega zakona z dnevom razglasitve.

S tem novim, razmeram v naši deželi prirojenim zakonom, bo gotovo vstreženo vsem onim, ki jim je mar krepka in napredujoča govedoreja v naši deželi. Upati je, da bo na podlagi tega novega zakona govedoreja cvetela in se razvijala v korist naših pridnih kmetovalcev in cele dežele. Sedaj bodo menda tudi gospodje okoli »Novega časa« vsaj deloma zadovoljni, ki so svoj čas trdili, da dežela v zadnjih letih ni storila zadosti za kmetovalstvo.

Odda se v najem meblirana soba primerna za dva dijaka v ulici Dietro Castello št. 1a) v II. nadstropju. Hiša je nova. Poizve se samotam. — — —

Iv. Znidarčič & dr.
stavb. tvrdka

v GORICI, Via Mattioli v GORICI.

Izdeluje vsakovrstne načrte, stat. račune, sprejema stavbinska dela vseh vrst, izdeluje tudi Westf.-strobe patent. v vseh avstrijskih mestih št. 27221.

Izdeluje enodružinske hiše po sistemu votli blok, ki je najtrpežnejše zidovni sistemi.

Ivan Bednarik
priporoča svojo
knjigoveznico
v GORICI
ulica della Croce št. 6

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.
Dunaj 26, 23, 58, 30, 3

Svoji k svojim!

Podpisani slovenski brivec v Gorici **Gosposka ulica št. 1** se priporoča sl. slovenskemu občinstvu iz mesta in z dežele za obilen obisk. Postrežba točna in strogo snažna. Brije in striže tudi na mesečno odplačevanje. Na zahtevo brije in striže na domu. V zalogi ima razne toaletne potrebščine po zmerni ceni. — Prevzema vsa lasničarska dela ter kupuje ženske lase po 12 K in naprej kilogram.

FRANC NOVAK,
Gosposka ulica, št. 1.

Jakob Miklus

mizar in lesni trgovec
v Podgori

na voglu železniškega mosta
(na cesti, ki pelje proti Gradiški)

Trguje tudi z opeko vsake vrste, ima veliko zalogo vsakovrstnega trdega in mehkega lesa, ima tudi vsake vrste grede, tramove 33 od 3—12 metrov dolge in 33 od 3—12 colov debele.

Sante Busolini

trgovec z jedilnim blagom v Gorici
naznanja slav. občinstvu, da je preselil svojo trgovino iz dosedanjih prostorov na Kornu št. 13

v ulico sv. Antona št. 2
tik trgovine g. Ig. Saunig.

V novih prostorih bo postregel slav. občinstvu z najboljšim blagom, nizkimi cenami in dobro postrežbo. — Istotako tudi v svoji

podružnici v Solkanu št. 311.

Obenem priporoča svojo apnenico v Solkanu. Cenj. naročila se sprejema v trgovini v ulici sv. Antona št. 2 in se izvršujejo točno.

NAJBOLJŠA TREHA SEDANJO TI
Firmit — SKRILJEVEC

Asbestni cementni skriljavec Firmit je umeten kamen najboljši vrste

FIRMITOVE TOVARNE ZADR. ZDZ
WEISSENBACH & TRIJNGI
SPODNJE AV. TRIJNGI
ZA/TOP/TVO IN ZALOGA
G. GREGORIČ GORICA OZKA ULICA št. 1

ODVETNIK

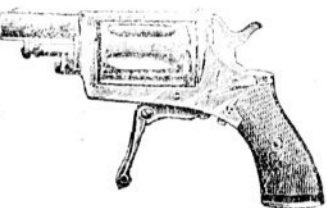
D. R. JANKO ŠAVNIK

JE OTVORIL SVOJO PISARNO

V TRSTU NOVA ULICA III.

Kupujte samo dvokolesa „ALTENA“, francoske vrste, ki so najtrpežnejši in na boljši bodisi za navadno rabo ali za dirke

Šivalni stroji Original „Victoria“ so najpraktičnejši za vsako hišo. Isti služijo za vsakovrstno šivanje in šikanje (vezenje). Stroj teče brezšumno in je jako trpežen. Puške, samokrese, slamo-reznic in vse v to stroko spadajoče predmete se dobi po tovarniški ceni pri tvrdki

Kerševani & Cuk,

GORICA — Stolni trg št. 9.